

Participatie van inwoners bij beleidsvorming

Shannon Spruit

Waarom participatie?

Inhoudelijke reden: betere besluiten en inwoners brengen kennis die nieuw is voor experts

Normatieve reden: democratie betekent inwoners betrekken bij overheidsbesluiten wanneer inwoners (ingrijpende) effecten van ondervinden

Instrumentele reden: goede participatie kan leiden tot draagvlak, acceptatie, legitimiteit en sterker vertrouwen in de overheid

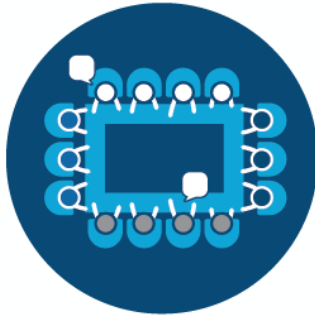

Bestaande participatie ziet er vaak zo uit

Manieren om van inwoners te leren

Inwonersavond

Omgevingsraad

Burgerberaad/
Inwonersforum

Referendum

Enquête

PWE-Raadpleging

Rust en activiteiten op zondag

Plek voor nuance

- Geen simpele ja/nee
- Waarden, wensen, behoeften en zorgen van inwoners en ondernemers leren kennen

Polarisatie tegengaan:

- Stille midden een stem geven
- Diversiteit in beeld brengen

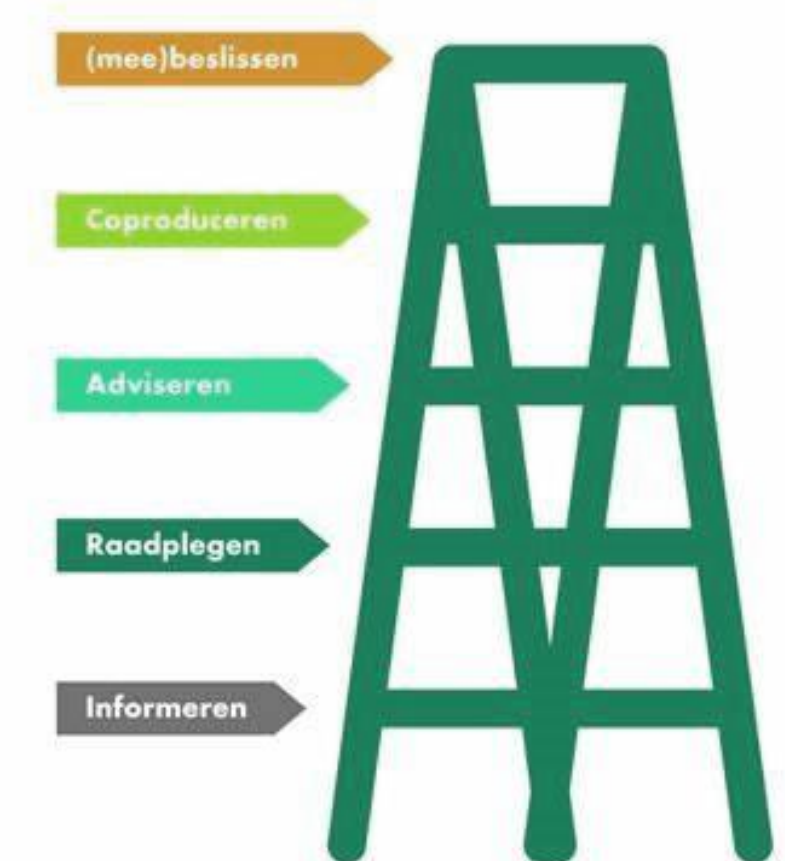
Een 'nieuwe balans vinden'

- Op zoek naar gedeelde waarden
- Een goed proces voor een gedragen uitkomst

Inwoners en ondernemers een plek geven

- Inspraak creëren voor inwoners
- Handelingsperspectieven voor de gemeenteraad

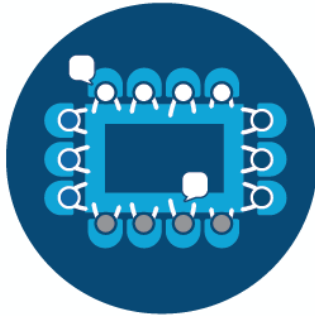
Wevaluate: [participatieplatform](#)

Manieren om van inwoners te leren

Inwonersavond

Omgevingsraad

Inwonersforum

Referendum

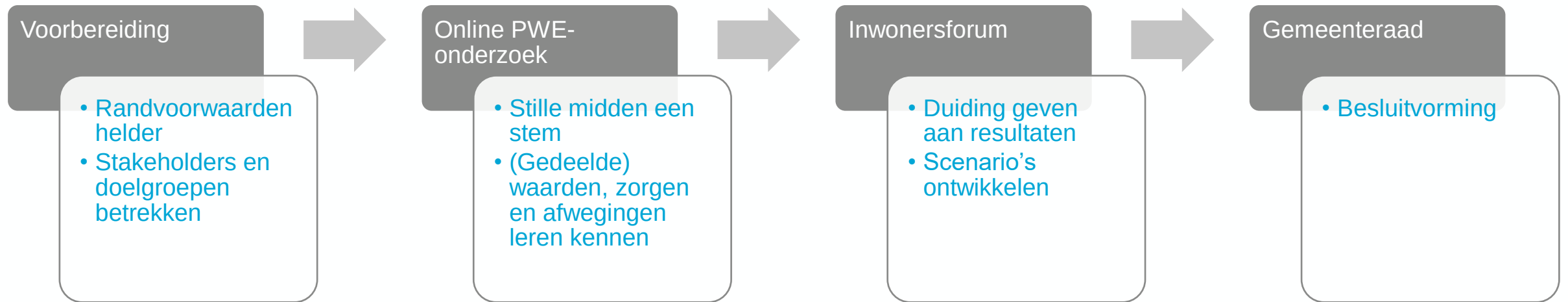
Enquête

PWE-Raadpleging

Voorstel in startnotitie

Hoe werkt een PWE raadpleging?

Burgers fictief op de stoel van de bestuurder

Keuzesituatie van de bestuurder wordt nagebootst in online omgeving

Burgers zien keuzeopties inclusief effecten van de optie en kunnen hiermee spelen

Ze krijgen een beperking te zien (ze kunnen niet alles kiezen)

Ze geven een advies

Ze geven kwalitatieve onderbouwingen voor hun advies

https://vimeo.com/637782722?embedded=true&source=vimeo_logo&owner=142458568

Denk mee over windenergie
in Amsterdam**Zorg dat
omwonenden van
windmolens direct
voordeel hebben van
de energie** 0 Megawatt
 € 2.000.000**Verplicht beheerders
een app aan te
bieden waarmee je
klachten kan
doorgeven** -4 Megawatt
 € 2.500.000**Bouw windmolens
verder weg van
natuurgebieden aan
de randen van
Amsterdam** -17 Megawatt
 € 0**Stel strengere eisen
aan het geluid van de
windmolens** -2 Megawatt
 € 2.000.000**Verplicht beheerders
van windmolens een
groter deel van de
Inkomsten te
gebruiken voor de
natuur** 0 Megawatt
 € 2.500.000**De windmolens
moeten het bouwen
van woningen zo min
mogelijk in de weg
zitten** -13 Megawatt
 € 0**Zorg dat mensen in
hun volkstuin 's
nachts geen last
hebben van de
windmolens** -4 Megawatt
 € 1.500.000**Bescherm het open
landschap rond
Amsterdam zo veel
mogelijk** -8 Megawatt
 € 0

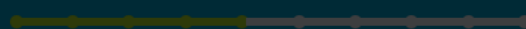
Volgende →

**Mogelijk te halen
Megawatts energie
door extra
windmolens**Minimaal 50
Megawatt**Kosten voor
mensen die
windmolens willen
bouwen**Maximaal €
5.000.000

Idee voor verbetering?

Totale effecten

**Aantal mensen met lichte hinder
door extra windmolens**
7.000**Aantal mensen met ernstige hinder
door extra windmolens**
4.500**Aantal mensen dat schone energie
kan gebruiken door extra
windmolens**
150.000

Denk mee over windenergie
in Amsterdam**Zorg dat omwonenden van windmolens direct voordeel hebben van de energie**0 Megawatt
€ 2.000.000

Staat aan de wind

-2 Megawatt
€ 2.000.000

Zorg dat omwonenden van windmolens direct voordeel hebben van de energie

-4 Megawatt
€ 1.500.000

Zorg dat omwonenden van windmolens direct voordeel hebben van de energie

Wat zijn de eisen nu?

Amsterdamse inwoners en ondernemers moeten de baas zijn over de helft van alle projecten voor schone energie. Dat staat in het klimaatakkoord. Dat betekent dat inwoners en ondernemers zelf geld investeren in schone energie. En dat ze er zelf geld aan verdienen. Ze werken samen in **energiecoöperaties**. Daarmee wekken ze energie op voor Amsterdam.

Mensen die windmolens willen bouwen investeren geld in een fonds. Met dat geld betalen ze voorzieningen in de buurt van windmolens die voor iedereen bedoeld zijn. Dit is nu al de afspraak.

Als u ervoor kiest dat omwonenden geld verdienen aan energie, wat is dan uw advies aan de gemeente?

Mensen die windmolens bouwen moeten voordeel geven aan de omwonenden. Ze gebruiken daar een deel van hun inkomsten voor. De gemeente moet dat verplichten. Bijvoorbeeld:

- Korting op de elektriciteitsprijs voor bewoners die binnen 600 meter van een windmolen wonen.
- Eén keer een bedrag geven aan bewoners die dichtbij een windmolen wonen.

Het resultaat is wel dat mensen die windmolens bouwen minder geld verdienen aan de

Mogelijk te halen
Megawatts energie
door extra
windmolens
Minimaal 50
Megawatt

Kosten voor
mensen die
windmolens willen
bouwen
Maximaal €
5.000.000

Idee voor verbetering?

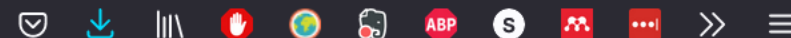
Totale effecten

Aantal mensen met lichte hinder
door extra windmolens
7.000

Aantal mensen met ernstige hinder
door extra windmolens
4.500

Aantal mensen dat schone energie
kan gebruiken door extra
windmolens
150.000

Denk mee over windenergie
in Amsterdam

**Zorg dat
omwonenden van
windmolens direct
voordeel hebben van
de energie**

0 Megawatt
€ 2.000.000

**Verplicht beheerders
een app aan te
bieden waarmee je
klachten kan
doorgeven**

-4 Megawatt
€ 2.500.000

**Bouw windmolens
verder weg van
natuurgebieden aan
de randen van
Amsterdam**

-17 Megawatt
€ 0

**Stel strengere eisen
aan het geluid van de
windmolens**

-2 Megawatt
€ 2.000.000

**Verplicht beheerders
van windmolens een
groter deel van de
Inkomsten te
gebruiken voor de
natuur**

0 Megawatt
€ 2.500.000

**De windmolens
moeten het bouwen
van woningen zo min
mogelijk in de weg
zitten**

-13 Megawatt
€ 0

**Zorg dat mensen in
hun volkstuin 's
nachts geen last
hebben van de
windmolens**

-4 Megawatt
€ 1.500.000

**Bescherm het open
landschap rond
Amsterdam zo veel
mogelijk**

-8 Megawatt
€ 0

Volgende →

**Mogelijk te halen
Megawatts energie
door extra
windmolens**

Minimaal 50
Megawatt

**Kosten voor
mensen die
windmolens willen
bouwen**

Maximaal €
5.000.000

Idee voor verbetering?

Totale effecten

Aantal mensen met lichte hinder
door extra windmolens
7.000

Aantal mensen met ernstige hinder
door extra windmolens
4.500

Aantal mensen dat schone energie
kan gebruiken door extra
windmolens
150.000

Denk mee over windenergie
in Amsterdam

**Zorg dat
omwonenden van
windmolens direct
voordeel hebben van
de energie**

0 Megawatt
€ 2.000.000

**Verplicht beheerders
een app aan te
bieden waarmee je
klachten kan
doorgeven**

-4 Megawatt
€ 2.500.000

**Bouw windmolens
verder weg van
natuurgebieden aan
de randen van
Amsterdam**

-17 Megawatt
€ 0

**Stel strengere eisen
aan het geluid van de
windmolens**

-2 Megawatt
€ 2.000.000

**Verplicht beheerders
van windmolens een
groter deel van de
Inkomsten te
gebruiken voor de
natuur**

0 Megawatt
€ 2.500.000

**De windmolens
moeten het bouwen
van woningen zo min
mogelijk in de weg
zitten**

-13 Megawatt
€ 0

**Zorg dat mensen in
hun volkstuin 's
nachts geen last
hebben van de
windmolens**

-4 Megawatt
€ 1.500.000

**Bescherm het open
landschap rond
Amsterdam zo veel
mogelijk**

-8 Megawatt
€ 0

Volgende →

**Mogelijk te halen
Megawatts energie
door extra
windmolens**

Minimaal 50
Megawatt

**Kosten voor
mensen die
windmolens willen
bouwen**

Maximaal €
5.000.000

Idee voor verbetering?

Totale effecten

Aantal mensen met lichte hinder
door extra windmolens
7.000

Aantal mensen met ernstige hinder
door extra windmolens
4.500

Aantal mensen dat schone energie
kan gebruiken door extra
windmolens
138.000

PWE: Wat biedt het?

Participatie met lage participatiedrempel

- Mensen kunnen online deelnemen waar en wanneer ze willen
- Ook de 'stille' genuanceerde meerderheid doet mee (anonimiteit)

Inzicht in waarden, meningen en zorgen burgers

- Door methode van vraagstelling (géén ja/nee) én open antwoord mogelijkheden
- Het 'stille' midden krijgt een stem

PWE: Wat biedt het?

Actieve vorm van communicatie richting burgers

- Inwoners doorleven overheidsvraagstuk
- Ze leren veel over een onderwerp
- Ze krijgen kans om hun overheid te adviseren én hun advies te onderbouwen

Positieve waardering participatie

- Meerderheid deelnemers waardeert het initiatief van overheid om hen te betrekken
- Meerderheid deelnemers geeft aan keuze van overheid eerder te accepteren
- Praktisch opgeleiden zijn zelfs nog positiever over deze methode dan theoretisch opgeleiden

Inwonersforum

Deelnemers gaan met elkaar betekenis geven aan de uitkomsten van het onderzoek

Gesprek over verschillende beleidsopties en standpunten.
De dialoog zorgt ervoor dat deelnemers meer begrip krijgen voor andere opvattingen.

Mensen die meedoen aan een inwonersforum hebben veel motivatie en willen zich vaak dieper inlezen

Een inwonersforum kan handelingsperspectief geven en scenario's schetsen

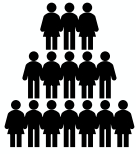
Kan grootschalig maar ook kleinschalig (inwonersforum 20 – 50 personen)

Combinatie PWE en inwonersforum

Leden van het inwonersforum willen hun mede-inwoners goed vertegenwoordigen

Inwoners die niet ingeloot zijn in het inwonersforum kunnen ook meedenken

Een PWE brengt diversiteit in kaart, een inwonersforum kan concrete scenario's (handelingsperspectieven) opstellen

Waarborgen representativiteit

Combinatie van participatiemanieren maakt deelname makkelijker voor een grote groep

- Deelname laagdrempeliger maken voor de niet 'usual suspects'

Loting is niet zaligmakend / theoretisch opgeleide mensen geven zich sneller op

- Doelgroepenbeleid helpt belangrijke groepen te representeren

Denk na over diverse wervingsmethoden en zaken:

- Vergoeding
- Kinderopvang
- Informeer onder welke omstandigheden deelname waarschijnlijker is (Kieskompas en jongerenonderzoek)

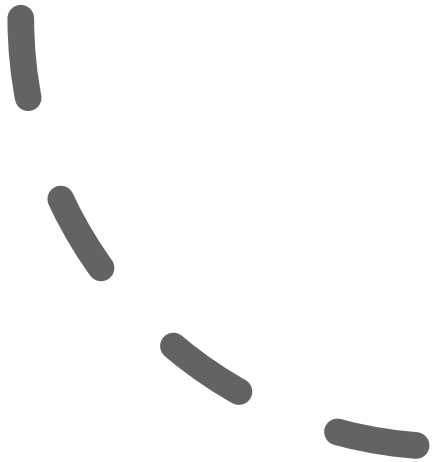
Verschillende participatie behoeften

	Totaal	Man	Vrouw	18-34	35-49	50-64	65+	Praktisch opgeleid	Middel-opgeleid	Theoretisch opgeleid
Eenmalig uitgeleid	32%	33%	30%	42%	28%	29%	29%	32%	34%	28%
Meerdere keren kort	68%	67%	70%	58%	72%	71%	71%	68%	66%	72%
Na informatie van experts	89%	87%	91%	97%	93%	84%	84%	78%	91%	93%
Enkel op basis van eigen ideeën	11%	13%	9%	3%	7%	16%	16%	22%	9%	7%
Besluitvormers aanwezig	83%	84%	82%	90%	84%	80%	80%	75%	83%	87%
Besluitvormers niet aanwezig	17%	16%	18%	10%	16%	20%	20%	25%	17%	13%
Advies wordt volledig overgenomen	33%	33%	32%	26%	29%	39%	35%	43%	34%	26%
Besluitvormers maken hun eigen afweging	67%	67%	68%	74%	71%	61%	65%	57%	66%	74%
Vertegenwoordigen van persoonlijk belang	20%	21%	19%	15%	23%	22%	19%	15%	19%	24%
Vertegenwoordigen van groepsbelang	80%	79%	81%	85%	77%	78%	81%	85%	81%	76%
Concrete projecten	61%	55%	69%	63%	65%	59%	58%	56%	62%	63%
Algemene nieuwe plannen en beleid	39%	45%	31%	37%	35%	41%	42%	44%	38%	37%
In de avond	61%	58%	64%	90%	74%	62%	19%	43%	65%	67%
Overdag	39%	42%	36%	10%	26%	38%	81%	57%	35%	33%
Zelf mijn mening geven	38%	43%	33%	32%	40%	38%	45%	50%	39%	30%
In gesprek gaan met anderen	62%	57%	67%	68%	60%	62%	55%	50%	61%	70%
Online	52%	52%	53%	30%	67%	57%	53%	55%	52%	50%
Offline/Fysiek	48%	48%	47%	70%	33%	43%	47%	45%	48%	50%
Bijdrage is anoniem	43%	35%	51%	40%	47%	42%	41%	57%	41%	36%
Bijdrage is openbaar (niet anoniem)	57%	65%	49%	60%	53%	58%	59%	43%	59%	64%

Wat hebben jongeren nodig om mee te doen?

“Ik zat laatst bij een bijeenkomst. Daar zaten oudere mensen met de leeftijd van mijn oma en die kunnen heel lang over één onderwerp doorgaan. Ik denk dan altijd: als je iets hebt gezegd, dan hoef je dat niet nog vijf keer te zeggen. Ik was bij die bijeenkomst toen helemaal afgehaakt en dat vond ik echt zonde van mijn tijd.”

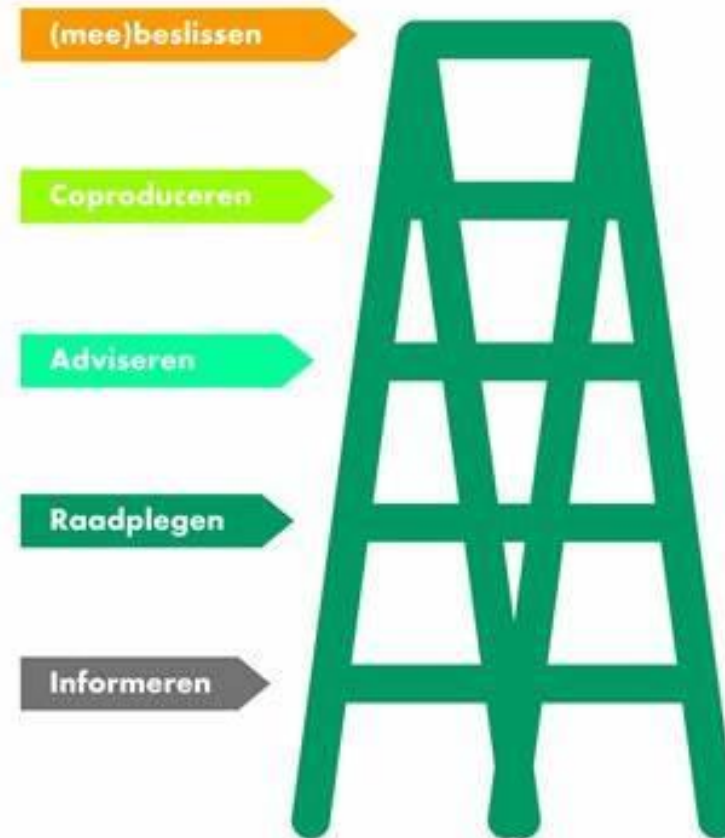

Zijn er nog aandachtspunten of vragen?

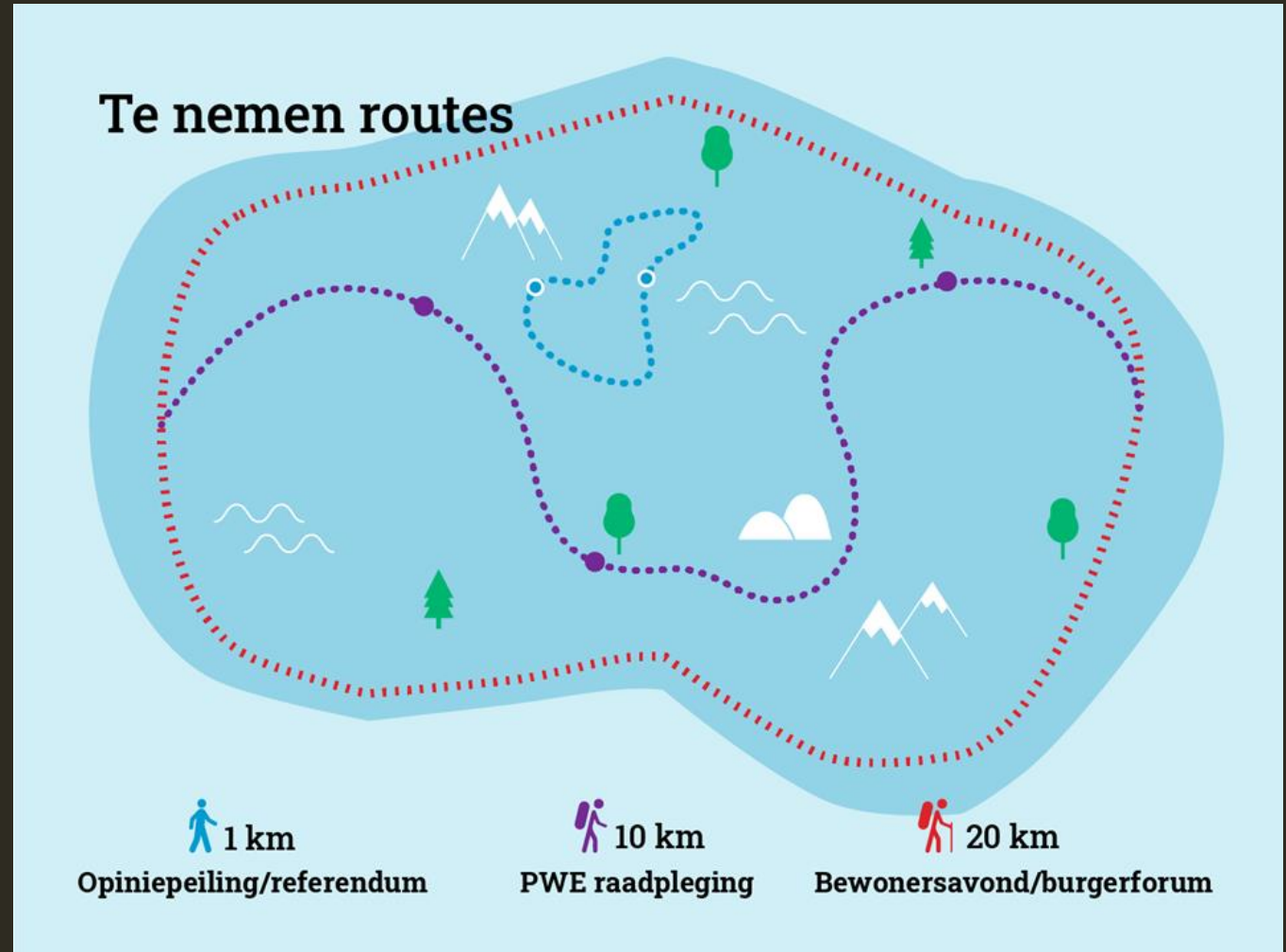
Shannon@populytics.nl

OOK ONDER BESLISSERS LEVEN ER VERSCHILLENDE BEHOEFTE

CONCLUSIE:
REKENING HOUDEN
MET VERSCHILLENDE
BEHOEFTE

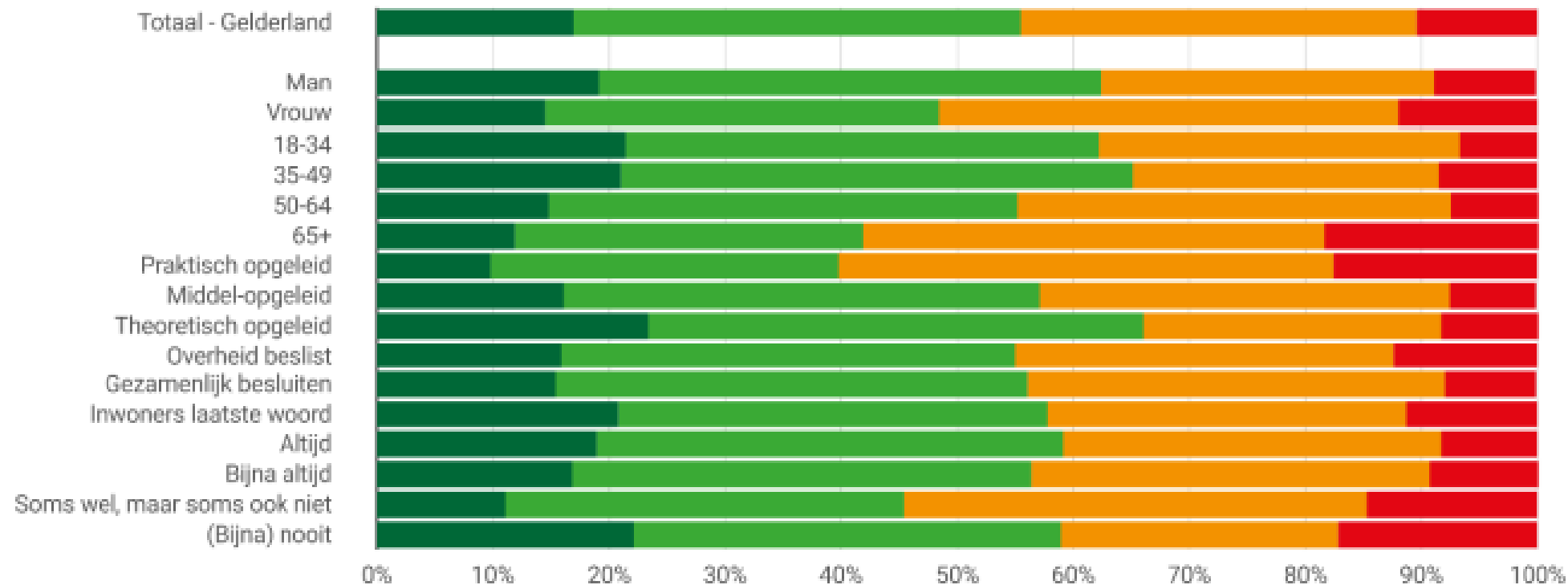

Onderzoek onder Gelderland

Zou u aan burgerfora (burgerberaad) deelnemen als u hiervoor wordt uitgenodigd?

■ Ik zou zeker deelnemen ■ Ik zou waarschijnlijk deelnemen ■ Ik zou waarschijnlijk niet deelnemen ■ Ik zou zeker niet deelnemen

Door Kieskompas Gemaakt met LocalFocus

Bron: Onderzoek Gelderland (05 - 15 november)

Voorwaarden voor succes

Vooraf:

- Er moet als overheid nog iets te kiezen zijn
- Start participatie op momenten dat burgers je nog kunnen inspireren
- Je moet als overheid durven om dilemma's voor te leggen aan inwoners
- Denk na over welke doelen je met participatie wilt bereiken en communiceer dit

Tijdens:

- Betrek inwoners bij het ontwerp van de raadpleging
- Goede inhoudelijke- en communicatieondersteuning vanuit de organisatie
- Brieven sturen / goede wervingscampagne

Na:

- Laat een inwonersforum de kennis uit de raadpleging omzetten in (normatieve) aanbevelingen
- Betrek het inwonersforum bij het vaststellen welke analyses relevant zijn.
- Laat zien wat je van inwoners hebt geleerd (en wat je verder met uitkomsten doet)

Slide verschil PWE en Referendum

Wat bood onze raadpleging Súdwest-Fryslân?

Casus Sudwest-Fryslan

- Inzicht in de waarden van de inwoners
- Meerdere conclusies
 1. Deelnemers zien grote rol voor gemeente en inwoners
 2. Deelnemers zijn terughoudend over een te grote rol voor de markt
 3. De overgrote meerderheid van de deelnemers wil niet dat Súdwest-Fryslân energieleverancier van Nederland wordt (maar jongeren zijn relatief positief over deze optie)
 4. Het landschap is een belangrijke waarde en de aantasting daarvan een reden tot zorg
 5. Kosteneffectiviteit is een belangrijk onderwerp voor deelnemers
 6. Deelnemers hebben zorgen over de eerlijkheid van de verdeling van lusten en lasten

Waarom een PWE-raadpleging?

- **Schaalbaar** → heel Nederland kan meedoen
- **Efficiënt** → vraagt relatief kleine tijdsinvestering voor deelnemers
- **Representatief & inclusief** → lage participatiedrempel dus grote en diverse groep burgers
- **Wetenschappelijk gevalideerd** → gestructureerd en op basis van meest recent wetenschappelijk onderzoek

Voorbeelden uit onze eigen praktijk

- 1) Visievorming ondersteunen / 'Reality check' voor stakeholders

*Bv. RES Regio's Foodvalley en **Súdwest-Fryslân***

- 2) Wet- en regelgeving optimaliseren

Bv. Medische Rijgeschiktheid

- 3) Participatieplannen ondersteunen – wat zijn participatiebehoeften van de burger?

Bv. Omgevingsraad Schiphol

Met welke vraagstukken zitten onze klanten?

Casus Súdwest-Fryslân

- In 2030 alle energie duurzaam opwekken
- Windmolenontwikkeling wordt grootschalig
- Heftige lokale conflicten
- Overheid en actiegroepen spraken elkaar niet meer
- Op zoek naar een nieuwe manier van participatie

Kijktip: documentaire 'Onderstroom'

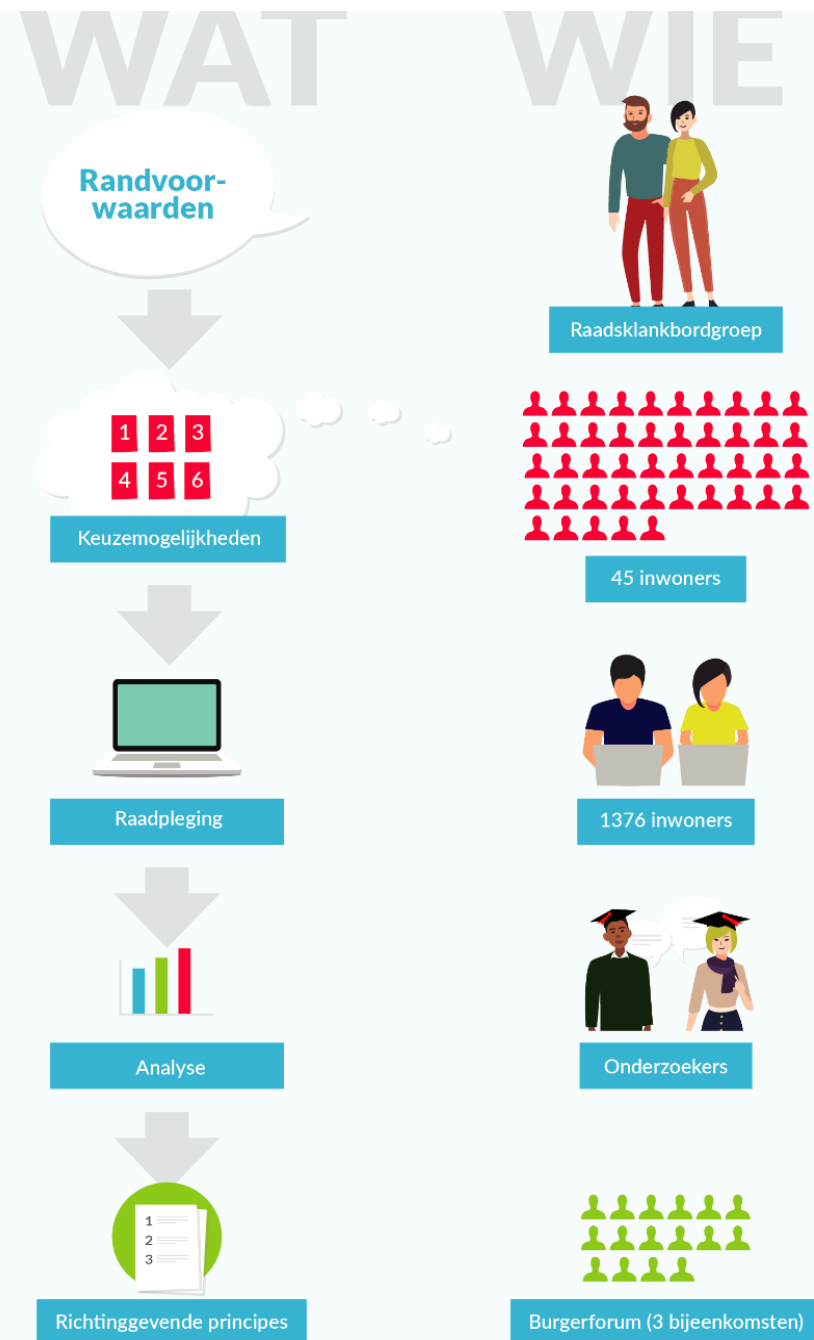
Gemeente
***Súdwest* - Fryslân**

Het traject in Sudwest-Fryslan

1. Randvoorwaarden in kaart brengen
2. Hackathon
3. Raadpleging (PWE methode)
4. Burgerforum
5. Raadsvergadering

Wevaluate: participatieplatform

Wat bood onze raadpleging?

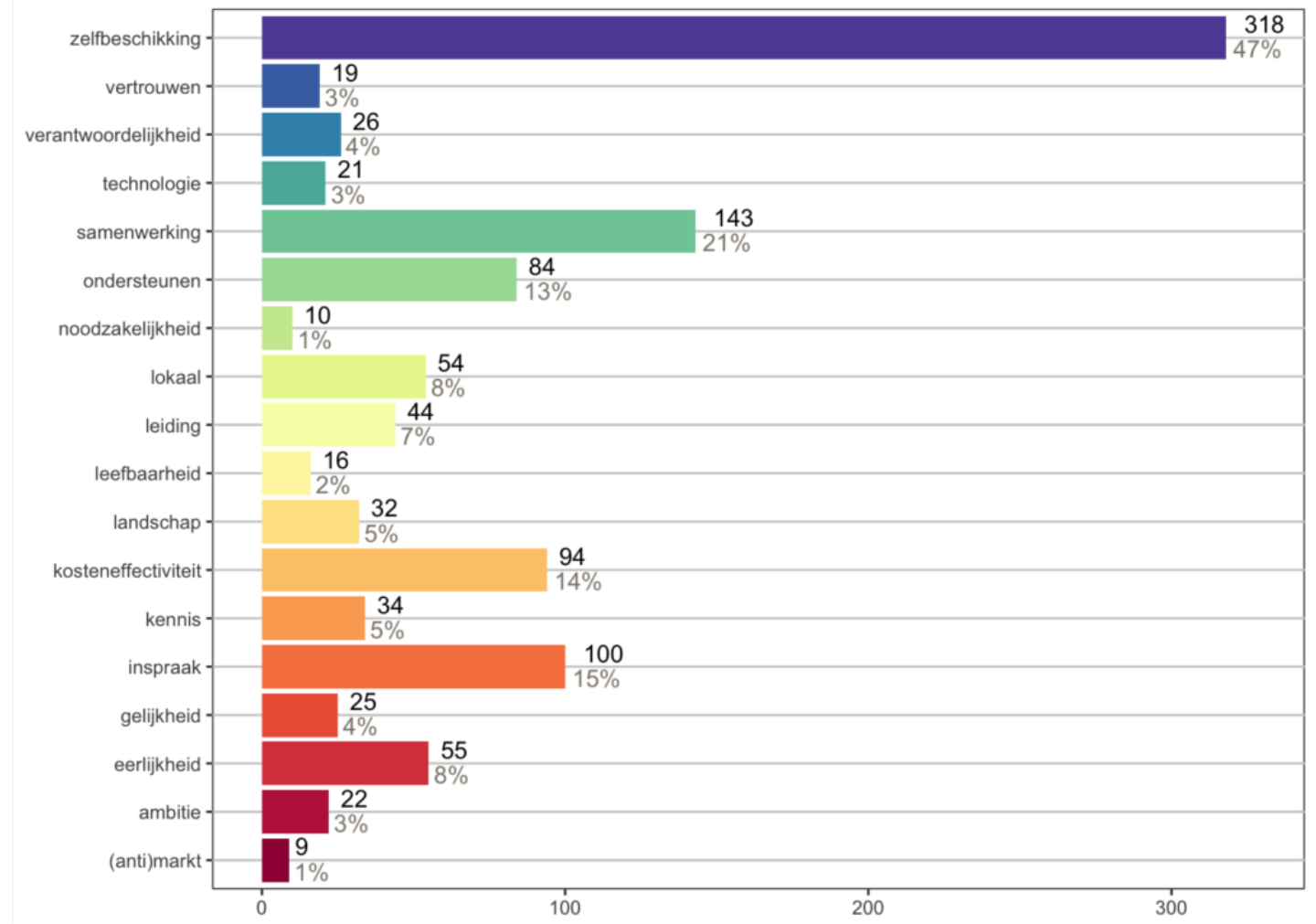
Casus Súdwest-Fryslân

- Overheid en actiegroep weer in gesprek!
- 1400 deelnemers
- Belangrijke waarden boven tafel
- Hoge waardering van deelnemers

“Relatief snel en toch diepgaand”

“Ik heb echt wat geleerd over de verschillende opties waar de gemeente voor staat, en dat zet me als bewoner ook weer aan het denken.”

Wevaluate: participatieplatform

Wat levert zo'n proces op?

Inhoudelijk:

- Principes leveren input besluitvorming
- Waarden bieden ambtenaren ook houvast bij andere dossiers

Normatief:

- Grotere groep burgers betrokken bij én geïnformeerd over onderwerp

Verkleinen van de kloof:

- Aansluiting communicatie op belevingswereld van burgers
- Actiegroep weer 'aan tafel'

In chat: wat is volgens jullie een goede opvolging van burgerparticipatie? Hebben jullie tips hoe het beter kan?